

OP ZOEK NAAR GEWOON THUJAMOS

Twirre wil de komende jaren speciale aandacht besteden aan 'gewone' soorten. Dat is op te vatten in twee betekenissen: gewoon in de zin van algemeen bekend en gewoon in de zin van algemeen voorkomend. Bij mossen kom je al gauw uit bij de tweede betekenis. Ik stel hierbij voor aandacht te schenken aan Gewoon thujamos *Thuidium tamariscinum*, één van onze allermooiste mossen, die vrij algemeen voorkomt. Slechts de verspreiding in het zuidelijk deel van Friesland is goed bekend. Gewoon thujamos groeit op de grond in overwegend luchtvochtige bossen. Dus op plaatsen waar goedwillende wandelaars regelmatig komen. Het plantje is bovendien ook voor de leek onmiskenbaar. Er is in onze Friese bossen geen soort te vinden, die er enigszins op lijkt, of het moesten zijn (bij zeer oppervlakkige beschouwing) Klein Laddermos *Eurhynchium praelongum* en Etagemos *Hylocomium splendens*.

Van het geslacht Thujamos *Thuidium* is in ons land slechts een vijftal soorten bekend. Behalve Gewoon thujamos komt een tweede soort in onze provincie voor, Sparremos *Thuidium abietinum*, dat na 1950 slechts eenmaal gevonden is en wel op Ameland. De overige drie soorten komen in Friesland niet voor.

Gewoon thujamos

Figuur 1 geeft een natuurgetrouw beeld van Gewoon thujamos. Het is een copie van levend materiaal, gemaakt met een fotocopiëerapparaat. Het geeft meteen de grootte van het mos aan. Gewoon thujamos mag met recht een fors mos worden genoemd. Het groeit eigenlijk altijd in grote hoeveelheden tezamen. Het mos is zeer regelmatig geveerd vertakt, met een prachtige friscgroene kleur.

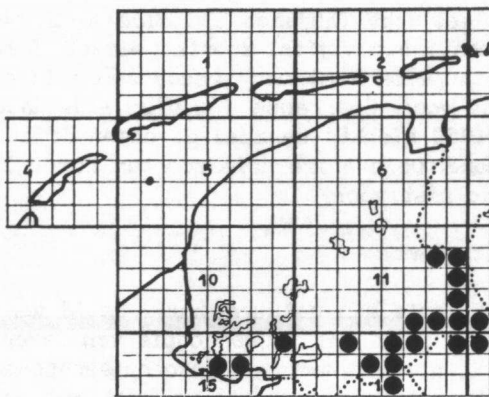
Gewoon thujamos groeit op strooisel in loof- en naaldbossen. Vooral in Larixbossen kom je de soort veel tegen. Soms kruipt het omhoog op boomvoeten, op rottende stobben en dergelijke.

Figuur 1. Gewoon thujamos (fotocopie)

Kenmerkend is, dat het groeit op luchtvochtige plaatsen. Met enige veldervaring is dan ook vaak op voorhand aan te geven of men in een bepaald (stuk) bos dit mos kan verwachten.

Gewoon thujamos kapselt in ons land niet (meer). Uit de vorige eeuw zijn tien keer kapsels verzameld. Het is voor vele mossorten een algemeen gegeven, dat er tegenwoordig aanmerkelijk minder kapsels worden gevormd dan vroeger. De milieuproblematiek speelt hierin een duidelijke rol. Het is van vele mossorten bekend, dat ze zeer gevoelig zijn voor luchtvervuiling. Mossen werden in vroeger dagen doorgaans ook groter dan tegenwoordig.

Figuur 2. Verspreiding van Gewoon thujamos in Zuid-Friesland.

oproep aan de lezer

Zoals hierboven reeds werd aangegeven is de verspreiding van Gewoon thujamos in Zuid-

Friesland goed bekend door het onderzoek van Koopman en Meijer in het kader van het Mossen Project Friesland, één van de vele onderzoeksprojecten van de FFF.

Figuur 2 geeft het huidige verspreidingsbeeld van deze soort weer in Zuid-Friesland, op atlasblok-basis (let wel, deze oproep richt zich op km-blokken, in plaats van atlasblokken).

De verspreiding ten noorden van de kaartbladen 15, 16 en 17 is veel minder duidelijk bekend. Dit artikeltje is dan ook bedoeld om geïnteresseerde lezers op te roepen gegevens over Gewoon thujamos door te spelen aan de auteur.

Men kan deze gegevens telefonisch doorgeven, maar liever nog schriftelijk en dan graag voorzien van een takje thujamos, ter bewijsvoering. Let u bij de gegevens om het volgende:

- * datum
- * km-blok; mocht dit problemen geven, dan graag een zo exact mogelijke omschrijving van de vindplaats
- * liefst een takje thujamos bijvoegen
- * naam van de vinder, adres en telefoonnummer
- * het zou helemaal prachtig zijn, als u er eveneens bij vermeldt in wat voor habitat (groeiplaats) u het mos hebt aangetroffen en op wat voor substraat (ondergrond) dit zal vaak de strooisellaag zijn.

Ik zie uw reacties graag tegemoet vóór 1 januari 1994. Wat met het Vliegenschwam-project in Nederland is gelukt, moet toch in Friesland ook kunnen slagen met een prachtig en uiterst markant mos als Gewoon thujamos.

Na 1 januari 1994 kunnen we mede aan de hand van de door u aangereikte gegevens een

totaalbeeld van de verspreiding van Gewoon thujamos in Friesland samenstellen. Aan de hand van de oecologische gegevens is ook het beeld van standplaatseisen van dit mos te verduidelijken.

Het aardige is, dan we wat de verspreiding betreft meteen aansluiten bij een landelijk onderzoek naar een aantal aandachtsoorten. Het gaat hierbij om de volgende soorten: *Brachythecium oedipodium*, *B. reflexum*, *Rhytidiadelphus loreus*, *R. triquetrus*,

Ricciocarpos natans, *Fontinalis antipyretica* en *Thuidium tamariscinum*. Mocht u over (redelijk recente) verspreidingsgegevens van deze soorten beschikken, liefst wel met (herbarium)materiaal, dan houd ik me ook daarvoor zeer aanbevolen. Ik hoop en reken op een groot aantal waarnemingen en meldingen uwerzijds, waarvoor op voorhand mijn oprechte dank.

Jacob Koopman, Hoofdstraat-West 27, 8471 HP Wolvega, 05610-16317